

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
01 4735 531
gp@zagovornik-rs.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Podpisnik: Miha Lobnik
Izdajatelj certifikata: Republika Slovenija
Serijska št. certifikata: 5c 9c 18 4a 00 00 00 00
Datum poteka certifikata: 10.03.2026
Datum in čas podpisa: 14:48, 12.05.2025
Referenčna številka: 0070-17/2025/1

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
Luka Mesec, minister

Štukljeva cesta 44
1000 Ljubljana

E: gp.mddsz@gov.si

Številka: 0070-17/2025/1
Datum: 12. 5. 2025

Zadeva: Priporočili Zagovornika načela enakosti glede osnutka predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela

Spoštovani,

Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) je pregledal osnutek predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-I)¹, ki ga je pripravilo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) in je bil v javni obravnavi od 28. 4. 2025 do 5. 5. 2025.

Zagovornik v skladu z drugo alinejo 21. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) daje priporočili glede predlaganih določb ZUTD-I.

Zagovornik priporoča MDDSZ, naj v predlogu ZUTD-I:

- 1. v 4. členu (dopolnjeni 8.a člen) odpravi določbo veljavnega zakona, ki določa zahtevo po vstopnem znanju slovenskega jezika, saj ta še vedno razlikuje med registrirano brezposelnimi osebami na podlagi osebnih okoliščin;**
- 2. v 33. členu (spremenjeni 66.a člen) odpravi razlikovanje glede na doseženo raven izobrazbe pri upravičenosti do spodbude za zaposlovanje.**

¹ Dostopno na: <https://e-uprava.gov.si/si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=17810&lang=si>.

MDDSZ prosimo za pisni odziv na priporočili.

S spoštovanjem,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Poslano:

- naslovníku (po e-pošti),
- zbirka dok. gradiva.

Priloga:

- Utemeljitev strokovne službe Zagovornika k priporočilu št. 0070-17/2025/1.

V vednost:

- Predsednica Republike Slovenije (gp.uprs@predsednica-slo.si),
- Državni svet Republike Slovenije (gp@ds-rs.si),
- Državni zbor Republike Slovenije (gp@dz-rs.si),
- Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (info@varuh-rs.si),
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (gpzrsz@ess.gov.si).

1.

Zagovornik načela enakosti priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj v predlogu ZUTD-I v 4. členu (dopolnjeni 8.a člen) odpravi določbo veljavnega zakona, ki določa zahtevo po vstopnem znanju slovenskega jezika, saj ta še vedno razlikuje med registrirano brezposelnimi osebami na podlagi osebnih okoliščin.

Predlog ZUTD-I določa, da se brezposelni osebi, ki iz opravičljivih razlogov (zaradi višje sile) ni pristopila k izpitu iz znanja slovenskega jezika ali ga ni opravila v zakonskem roku, ta rok podaljša za šest mesecev.

Zagovornik je že leta 2022 izdal priporočilo,² da se odpravi določbo veljavnega Zakona o urejanju trga dela, ki določa zahtevo po vstopnem znanju slovenskega jezika, saj ta razlikuje med registrirano brezposelnimi osebami na podlagi osebnih okoliščin. Zagovornik ugotavlja, da se v predlogu ZUTD-I priporočila ne upošteva, s predlagano spremembo se podaljšuje samo rok za opravljanje izpita v primeru višje sile. Zagovornik zato svoje priporočilo ponavlja.

Zagovornik je leta 2022 priporočil, da se odpravi pogoj opravljanja izpita iz znanja slovenskega jezika kot predpogoj za ohranitev statusa brezposelne osebe, saj to pomeni tveganje za diskriminacijo, zlasti tujih državljanov. Zagovornik ponovno opozarja, da takšna zahteva ni skladna z Direktivo 2011/98/EU³, ki določa pravico delavcev iz tretjih držav do enake obravnave pri storitvah javnih zavodov za zaposlovanje brez pogoja znanja jezika. Enako velja za državljane EU na podlagi Uredbe (EU) št. 492/2011⁴ in za rezidente za daljši čas po Direktivi 2003/109/ES.⁵ V teh dokumentih ni podlage za pogojevanje dostopa do zaposlitvenih storitev z jezikovnim znanjem.

Slovenija tujcem sicer omogoča brezplačne tečaje slovenskega jezika, vendar ti niso obveznost, temveč pravica (106. člen Zakona o tujcih). Znanje jezika je pomembna prednost pri vključevanju na trg dela, vendar bi bilo bolj ustrezno, da se tečaji slovenskega jezika izvajajo v okviru ukrepov aktivne politike zaposlovanja (APZ), kjer se vključenost določi individualno in na strokovni podlagi. Poleg tega znanje slovenskega jezika ni vedno pogoj za zaposlitev, saj se številni tujci uspešno vključujejo na slovenski trg dela tudi brez tega znanja. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) nudi podporo tujcem prek Info točke za tujce,⁶ kjer zagotavljajo informacije, svetovanje in administrativno pomoč pri urejanju dokumentacije glede vstopa in prebivanja v Sloveniji, zaposlovanja in dela, možnosti izobraževanja ter pravic pri delu, socialnem in zdravstvenem varstvu. Te storitve so prilagojene tudi tujcem, ki ne govorijo slovensko, saj ZRSZ zagotavlja informacije in obrazce v različnih jezikih, kot je na primer ukrajnščina.

² Dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki/priporocilo-zagovornika-nacela-enakosti-glede-predloga-zakona-o-spremembah-in-dopolnitvah-zakona-o-urejanju-trga-dela/>.

³ Direktiva 2011/98/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici.

Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0098>.

⁴ Uredba (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji.

Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0492>.

⁵ Direktiva Sveta 2003/109/ES z dne 25. novembra 2003 o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas.

Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0109>.

⁶ Dostopno na: <https://www.ess.gov.si/iskalci-zaposlitve/zaposlitev-tujih-drzavljanov/infotocka-za-tujce/>.

Pogoj znanja jezika kot ovira za vpis v evidenco brezposelnih oseb lahko pomeni tudi kršitev drugih osnovnih socialnih pravic ter nedopustno razlikovanje na podlagi državljanstva, narodnosti, rase, etničnega porekla ali jezika. Podobno ureditev je v postopku ugotavljanja kršitev prava EU v zvezi s statusom državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas, z vidika neskladja z načelom sorazmernosti že problematizirala tudi Evropska komisija (npr. v primeru Malte).⁷

⁷ Glej obrazložitev postopka proti Malti na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_21_2743.

2.

Zagovornik načela enakosti priporoča Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, naj v predlogu ZUTD-I v 33. členu (spremenjeni 66.a člen) odpravi razlikovanje glede na doseženo raven izobrazbe pri upravičenosti do spodbude za zaposlovanje.

Predlog ZUTD-I še vedno spodbude za zaposlovanje veže samo na prejemnike nadomestila za brezposelnost z nedokončano osnovnošolsko izobrazbo, doseženo osnovnošolsko izobrazbo, nižjo poklicno izobrazbo ali srednješolsko izobrazbo, ne pa tudi na terciarno izobražene. To celo utrjuje s konkretnim poimenovanjem člena v tej smeri. V predlogu ZUTD-I se samo nadomešča opis izobrazbenih ravni z določbami po Slovenskem ogrodju kvalifikacij ter se spreminja poimenovanje spodbude iz »spodbuda za zaposlovanje« v »spodbuda za zaposlitev« prejemnikov denarnega nadomestila z nižjo in srednjo ravno izobrazbe.

Zagovornik je že leta 2022 izdal priporočilo,⁸ da se odpravi razlikovanje glede na doseženo raven izobrazbe pri upravičenosti do spodbude za zaposlovanje. Zagovornik ugotavlja, da se v predlogu ZUTD-I priporočila ne upošteva, zato ga Zagovornik ponavlja.

Zagovornik ponovno ocenjuje, da je omejitev spodbude za zaposlitev le na prejemnike nadomestila z nižjo in srednjo izobrazbo, ne pa tudi na terciarno izobražene, lahko diskriminatorna. Takšno razlikovanje na podlagi izobrazbe kot osebne okoliščine je po ZVarD dopustno le, če gre za začasen in utemeljen poseben ukrep, namenjen odpravi dejanskega manj ugodnega položaja.

Ker predlog ZUTD-I ne vsebuje podatkov ali analiz, ki bi tak ukrep utemeljevale, ter ne predvideva spremljanja njegovega učinka, Zagovornik ponovno opozarja, da bi bila spodbuda bolj ustrezno umeščena med ukrepe aktivne politike zaposlovanja (APZ). Ti temeljijo na strokovni oceni potreb brezposelnih in so časovno omejeni, s čimer se zagotavlja prožnost in skladnost z načelom enake obravnave.

Če bi bila spodbuda dostopna vsem prejemnikom nadomestila ne glede na izobrazbo, ne bi šlo za poseben ukrep v smislu ZVarD, s čimer pa bi odpadla tudi obveznost utemeljevanja razlikovanja.

⁸ Dostopno na: <https://zagovornik.si/izdelki/priporocilo-zagovornika-nacela-enakosti-glede-predloga-zakona-o-spremembah-in-dopolnitvah-zakona-o-urejanju-trga-dela/>.